

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
THE ADMINISTRATION USING SCHOOL BASED - MANAGEMENT
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE SAMUTPRAKAN

¹ชญานุช ฟูแก้ว และ ²สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี

¹Chanyanut Fukaeo and ²Somsak Aeamkongsee

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

College of Management University of Phayao, Thailand

Chanyanut341@rwb.ac.th

Received: June 26, 2024; **Revised:** July 28, 2024; **Accepted:** August 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน 2) เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักการบริหารตนเองตามลำดับ 2) ผลเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

¹นิสิต, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

สมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักการกระจายอำนาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

Abstract

This research aims to: 1) Study the level of school-based management in schools under the Secondary Educational Service Area Office of Samut Prakan, as perceived by teachers, and 2) Compare school-based management in these schools based on gender, education level, work experience, and school size. The results of the research found that 1) The overall and individual aspects of school-based management in schools under the Secondary Educational Service Area Office of Samut Prakan were rated at the highest level. The aspects ranked from highest to lowest in mean scores were the principle of checks and balances, the principle of decentralization, the principle of participation, and the principle of self-management, respectively. 2) Comparative analysis of school-based management by gender and education level showed no significant differences overall or in individual aspects. However, significant differences were found overall and in individual aspects when comparing school size, with a statistical significance level of 0.05. Regarding work experience, no significant differences were found overall, but the principle of decentralization showed significant differences at the 0.05 level.

Keywords: School based management, The Secondary Education Service Area Office Samutprakarn

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ด้วยการพัฒนาของระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ไม่เพียงแต่

จะนำมาซึ่งความก้าวหน้าเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังนำมาซึ่งความเสื่อมถอยในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมด้วย ด้วยเหตุนี้ องค์กรและสถาบันทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญของการปรับตัวนี้คือการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับประสบการณ์ และพัฒนาขีดความสามารถของคนในประเทศให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มานิตตา ชาญไชย, 2554)

ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น โดยโอนอำนาจหน้าที่ด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา แนวทางนี้สอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาโดยส่งเสริมให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษาเข้ามารับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยตระหนักว่าการศึกษารายส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาโดยสนับสนุนให้ครูสามารถพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการสอนได้อย่างต่อเนื่อง มุ่งหวังเพื่อพัฒนาเยาวชนที่กำลังเติบโตเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศต่อไปในอนาคต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 6 อำเภอ รวม 25 โรงเรียน มีพันธกิจหลักคือการส่งเสริมการจัดการศึกษา พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พร้อมทั้งสนับสนุนโรงเรียนและระบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ตามกลยุทธ์ที่ 4 เป้าประสงค์ข้อ 5 ซึ่งระบุว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น โดยมีแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัด เพื่อบูรณาการการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโดยใช้เทคโนโลยี และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาหลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า โรงเรียนหลายแห่งอยู่ห่างไกลจากเขตพื้นที่การศึกษา ส่งผลให้การประสานงานล่าช้า การบริหารจัดการยังไม่กระจายอำนาจอย่างแท้จริง ขาดความคล่องตัวในการบริหาร นอกจากนี้ โรงเรียนแต่ละแห่งมีบริบทและทรัพยากรที่แตกต่างกัน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอาจทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างโรงเรียนที่มีทรัพยากรมากและโรงเรียนที่มีทรัพยากรน้อย ส่งผลให้คุณภาพการให้บริการทางการศึกษาแตกต่างกันไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2566)

หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยทั่วไปได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา จึงควรมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการ 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (Return Power to People) การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่างๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง 4) หลักการบริหารตนเอง (Self-managing) ในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของ ส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ จากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเป็นการบริหารที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุวรรณพิदानนท์, 2565)

เพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน จากการศึกษาหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เป็นรูปแบบการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้ตรงกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งแล้วนั้น หากโรงเรียนสามารถนำเอากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทก็จะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกด้าน ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูง

และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานและปรับปรุงการบริหารภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระ คือ 1.เพศ 2.ระดับการศึกษา 3.ประสบการณ์ทำงาน 4.ขนาดโรงเรียน กับตัวแปรตาม การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 4 หลักการ คือ 1. หลักการกระจายอำนาจ 2. หลักการมีส่วนร่วม 3. หลักการบริหารตนเอง 4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 148 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง และคำนวณขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ 51 คน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 97 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยเรื่องนี้ คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักการ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation of stakeholders) 3. หลักการบริหารตนเอง (Self-management) 4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุมทรปราการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ด้วยการทดสอบค่าเอฟ และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุมทรปราการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 เพศหญิง จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 57.40 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 ปี – 10 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 26.40 และเป็นผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	n = 148	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	73	49.30
2. หญิง	75	50.70
ระดับการศึกษา		
1. ปริญญาตรี	85	57.40
2. สูงกว่าปริญญาตรี	63	42.60
ประสบการณ์ทำงาน		
1. ต่ำกว่า ปี 5	40	27.00

2. 5ปี 10 –ปี	69	46.60
3. 10 ปี ขึ้นไป	39	26.40
ขนาดโรงเรียน		
1. ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่	51	34.50
2. ขนาดใหญ่พิเศษ	97	65.50
รวม	148	100

1. ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย คือ การบริหารตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และ หลักการบริหารตนเอง ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	n = 148		
		M	SD	ระดับ
1.	หลักการกระจายอำนาจ	4.68	.29	มากที่สุด
2.	หลักการมีส่วนร่วม	4.65	.33	มากที่สุด
3.	หลักการบริหารตนเอง	4.63	.33	มากที่สุด
4.	หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.70	.31	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.67	.28	มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน ด้วยการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3-5

ตาราง 3 แสดงเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	เพศ					
		ชาย (n=73)		หญิง (n=75)		t	p
		M	SD	M	SD		
1.	หลักการกระจายอำนาจ	4.66	3.1	4.71	2.8	1.0-2	3.1
2.	หลักการมีส่วนร่วม	4.65	.30	4.65	.36	0.-1	.99
3.	หลักการบริหารตนเอง	4.65	.29	4.61	.36	6.7	.50
4.	หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.68	.33	4.71	.30	68.-	4.9
รวม		4.66	.27	4.67	.29	-.26	.73

ตารางที่ 4 แสดงเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับการศึกษา					
		ปริญญาตรี (n=85)		สูงกว่าปริญญาตรี (n=63)		t	p
		M	SD	M	SD		
1.	หลักการกระจายอำนาจ	4.66	.29	4.72	.29	-1.25	.21
2.	หลักการมีส่วนร่วม	4.63	.33	4.68	.34	-.84	.40
3.	หลักการบริหารตนเอง	4.61	.31	4.66	.35	-.83	.41
4.	หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.69	.28	4.71	.35	-.35	.72
รวม		4.65	.27	4.69	.29	-.92	.36

ตาราง 5 แสดงเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ขนาดโรงเรียน					
		ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ		t	p
		M	SD	M	SD		
1.	หลักการกระจายอำนาจ	4.45	.27	4.80	.22	-8.13*	.00
2.	หลักการมีส่วนร่วม	4.46	.31	4.75	.30	-5.51*	.00
3.	หลักการบริหารตนเอง	4.46	.24	4.72	.34	-4.76*	.00
4.	หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.49	.27	4.80	.28	-6.55*	.00
รวม		4.47	.23	4.78	.25	-7.26*	.00

หมายเหตุ : *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยการทดสอบค่าเอฟ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักการกระจายอำนาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ ดังตาราง 6-7

ตาราง 6 แสดงเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ประสบการณ์ทำงาน การบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	แหล่ง ความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1.	หลักการกระจาย อำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	.62	2	.31	3.71*	.03
		ภายในกลุ่ม	12.06	145	.08		
		รวม	12.67	147			
2.	หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.47	2	.24	2.18	.12
		ภายในกลุ่ม	15.67	145	.11		
		รวม	16.14	147			
3.	หลักการบริหารตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	.60	2	.30	2.82	.06
		ภายในกลุ่ม	15.40	145	.11		
		รวม	16.00	147			
4.	หลักการตรวจสอบและ ถ่วงดุล	ระหว่างกลุ่ม	.21	2	.11	1.08	.34
		ภายในกลุ่ม	14.21	145	.10		
		รวม	14.42	147			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	.40	2	.20	2.59	.08
		ภายในกลุ่ม	11.25	145	.08		
		รวม	11.66	147			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 ผลเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ด้านหลักการกระจายอำนาจ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ (Scheffe)

ประสบการณ์	M	ต่ำกว่า 5 ปี	5 ปี – 10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
		4.58	4.70	4.75
ต่ำกว่า 5 ปี	4.58	-	-.11	.04*
5 ปี – 10 ปี	4.70	-	-	.72
10 ปี ขึ้นไป	4.75	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 หลัก ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนให้โรงเรียนซึ่งเป็นนิติบุคคลมีการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2565-2567 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ) ให้เป็นไปตามกลยุทธ์ที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้ทุกโรงเรียนต่างมีความเข้าใจและยึดแนวทางในการปฏิบัติที่ตรงกัน จึงทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการมีระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของรุ่งทิพย์ ยวงลำไย (2565) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามเพศของครูผู้สอน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าครูทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวพร สิทธิพันธ์ (2560) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย 72 เขตบางขุนเทียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน

เครือข่าย 72 เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันเป็นยุคที่สื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สามารถศึกษาหาความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ได้ ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดเห็นความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงมีการจัดอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ระดับการศึกษาไม่ได้มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของครูผู้สอน สอดคล้องกับการวิจัยของ นิพนธ์ ยอดดี (2564) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าตามความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับครูมีประสบการณ์ทำงาน 10 ปี ขึ้นไป อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีการรับรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไปจะทราบแนวทางในการบริหารงานเนื่องจากประสบการณ์ที่หลากหลายจะเกิดความคล่องตัวในการทำงาน การติดต่อประสานงานที่ว่องไวจึงมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยมีตำแหน่งเป็นหัวหน้างานตามหลักการกระจายอำนาจในการทำงาน (จามจุรี จาเมือง, 2558) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย สอดคล้องกับการวิจัยของ เกรย์ (2561) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ประสบการณ์การทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีงบประมาณเพียงพอในการบริหารจัดการ ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถบริหารให้เป็นไปตามสายบังคับบัญชา และโครงสร้างที่กำหนดไว้ แตกต่างกับโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่มีข้อจำกัด

ด้านงบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ จึงขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ ดังที่ กรมสามัญศึกษา (2544) กล่าวว่า ปัญหาสำคัญในการนำหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ คือการที่บุคลากรต้องเสียเวลาไปกับการประชุม และใช้เวลาทำงานมากกว่าปกติ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีโครงสร้างทางการบริหารที่มีจำนวนบุคลากรน้อย ทำให้การตัดสินใจ และการบริหารจัดการอาจมีความยุ่งเหยิงและล่าช้า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอาจมีความยากลำบากในการพัฒนาและปรับปรุง สอดคล้องกับการวิจัยของ พรณรังษิ อินทมะโน (2566) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการเรียนรวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับการวิจัยของ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบของการบริหารที่ให้ความสำคัญที่โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการ ยึดโรงเรียนเป็นฐานในการคิดและบริหารจัดการ โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่โรงเรียนโดยตรง ให้โรงเรียนดูแลรับผิดชอบ ตัดสินใจบริหารงานและดำเนินการได้ด้วยโรงเรียนเอง ดังนั้น จุดเริ่มต้นของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น จึงเริ่มที่หลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จในตัวเอง จึงทำให้มีอิสระ มีความคล่องตัวในการตัดสินใจ สิ่งการเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป สิ่งสำคัญที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ทั้งในรูปของคณะกรรมการ หน่วยงาน องค์กร บุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชน ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ การมีคณะกรรมการโรงเรียน เป็นสิ่งหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้นำแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมเข้ามาดำเนินการ ซึ่งมีผู้แทนมาจากส่วนต่าง ๆ ของสังคม ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงถือเป็นแนวคิดทางการบริหาร และการจัดการศึกษาที่ให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2544). แนวทางการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- เกวลี เกรมย์. (2561). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- จามจุรี จำเมือง. (2558). คู่มือเตรียมสอบ แนวข้อสอบ ผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษาเพื่อเลื่อนตำแหน่ง เปลี่ยนตำแหน่ง พร้อมเฉลย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นิพนธ์ ยอดดี. (2564). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- พรรณรังษี อินทมะโน. (2566). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการเรียนรวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- มานิตตา ชาญไชย. (2554). ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่อการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศไทย. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร :นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ศิวพร สิทธิพันธ์. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย 72 เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2566, จาก <https://www.sesaosp.go.th/website>
- สุวรรณ พิณตานนท์. (2565). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมิเดียพับลิชชิง

